

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lausuntopalaute HE:sta laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta

Jatkuvan oppimisen seurantaryhmän kokous 23.4.2021

Lausuntokierros ja jatkovalmistelu

- Hallituksen esitysluonnos oli lausunnolla 1.3.—25.3.2021
- Esitysluonnokseen annettiin yhteensä 80 lausuntoa
- Lausuntopalautteen pohjalta tehdään muutokset
- Tavoitteena antaa esitys eduskunnalle 6.5.2021
- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2021.

Yleiset huomiot esityksestä

- Analyysia työelämän muutoksesta ja siihen liittyvistä osaamistarpeista pidettiin laajasti onnistuneena ja oikeana.
- Kannatettiin tavoitteita palvelujärjestelmän uudistamisesta siten, että työikäisen väestön osaamisen kehittäminen olisi aikaisempaa tiiviimmin kytköksissä työelämän tarpeisiin sekä alueiden elinkeinojen ja elinvoiman kehittämiseen ja uusintamiseen
- OKM:n ja TEM:n hallinnonalojen välisen yhteistyön tiivistämistä pidettiin tärkeänä.
- Osassa lausunnoista esitettiin vaihtoehdoksi nykyisten toimijoiden ohjauksen, rahoituksen tai toiminnan kehittämistä
  - Nykyisten toimintojen kehittäminen palvelukeskukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi edellyttäisi kuitenkin mittavia muutoksia eri koulutusasteita koskevaan lainsäädäntöön ja toimialojen ohjaukseen.
  - Ennakoivien ja kohdennettujen toimien liittäminen perusjärjestelmään saattaisi heikentää koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia toimintansa pitkäjänteiseen kehittämiseen ja heikentäisi muun muassa perusrahoituksen ennakoitavuutta.

Yleiset huomiot esityksestä

- Osa lausujista esitti huolena palvelukeskukselle esitettyjen resurssien riittävyyden suhteessa tehtäviin
- Palautteessa korostettiin, että palvelukeskuksen toiminta ei saa vaarantaa perusrahoitteisen toiminnan tai käytännön tason työn edellytyksiä.
  - Tärkeää huomioida, etteivät palvelukeskukselle suunnatut resurssit kata kaikkea jatkuvaan oppimiseen suuntautuvaa rahoitusta, vaan siihen kohdentuu jatkossakin merkittävästi niin julkisia kuin yksityisiä resursseja
  - Palvelukeskuksen toiminnan tavoitteena on täydentää jo olemassa olevaa koulutustarjontaa, mutta ei korvata sitä. Palvelukeskuksen perustamisella ei olisi vaikutusta korkeakoulujen ja oppilaitosten valtionosuus- tai perusrahoitukseen.
  - Tavoitteena ei olisi koko työikäisen väestön osaamisen kehittäminen, vaan kohdennetut ja rajatut toimet niissä tilanteissa, joissa nopeavaikutteista koulutusta erityisesti tarvitaan ja joissa perusjärjestelmällä ei ole edellytyksiä reagoida tai reagointi hankaloittaisi muun toiminnan toteuttamista.

Yleiset huomiot esityksestä

- Rahoituksen jatkuvuuden varmistaminen
  - Perustana pysyvä rahoitus, JTS
  - Suomen kestävän kasvun ohjelman alustavissa suunnitelmissa osoitetaan merkittävä lisärahoitus, jolla edesautettaisiin myös palvelukeskuksen käynnistysvaiheen toimeenpanoa.
- Korostettiin myös muiden jatkuvan oppimisen toteutumiseen liittyvien kehittämistoimien merkitystä.
  - Palvelukeskukselle esitettyjen tehtävien puitteissa ei ole tarkoitus vastata kaikkiin työikäisen väestön osaamisen kehittämisen tai osaavan työvoiman saatavuuden haasteisiin.
  - Muita toimenpiteitä toimeenpannaan jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen puitteissa.
- Toivottiin täydennyksiä vaikutusten arviointiin
  - HE:n perusteluita tarkennetaan esim. taloudellisten, kuntavaikutusten sekä ruotsinkielisen koulutuksen aseman turvaamisen osalta.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

- Yleisesti palvelukeskukselle esitetyjä tehtäviä pääosin kannatettiin.
- Toivottiin palvelukeskuksen tehtäviä koskevien säännösten ja palvelukeskuksen roolin selkeyttämistä suhteessa muihin keskeisiin toimijoihin
  - Palvelukeskukselle esitetyjä tehtäviä täsmennetään ja perusteluja täydennetään kuvaamalla selkeämmin, miten palvelukeskus asemoituu muihin toimijoihin ja ennaltaehkäisee päällekkäisyyksien syntymistä kaikissa tehtävissä.
- Selkeytystä palvelukeskuksen kytkeytymiseen muihin uudistuksiin
  - HE:n perusteluihin tarkennetaan uudistuksen suhdetta muuhun toiminnan kannalta keskeiseen kehittämiseen, erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla.
  - Palvelukeskuksen perustaminen on osa jatkuvan oppimisen ja työllisyydenhoidon palvelurakenteen laajaa uudistamista. Uudistuksen osakokonaisuuksia toimeenpannaan eritahtisesti ja niiden yhteensopivuudesta ja täydentävyydestä huolehditaan kunkin osakokonaisuuden toimeenpanon yhteydessä.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

- Täsmennystä toivottiin myös palvelukeskuksen toiminnan ja palvelujen ensisijaisiin kohderyhmiin.
- Osa näki hyvänä, että koulutus- ja osaamispalveluiden rahoituksen osalta kohderyhmänä olisi esitetyn mukaisesti työssä olevat ja työvoiman ulkopuolella olevat.
- Osa toivoi kohderyhmän tiukempaa rajausta ja esimerkiksi vahvempaa painotusta aliedustettuihin ryhmiin.
  - Palvelukeskuksen toimintojen kohderyhmänä on koko työikäinen väestö ja koulutus- ja osaamispalveluiden osalta työlliset ja työvoiman ulkopuolella olevat
  - Liian tarkkarajainen määrittely hankaloittaisi palvelukeskuksen mahdollisuuksia ottaa huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset
  - Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvosto määrittelisi toiminnalle pitkän aikavälin strategiset tavoitteet ja lyhyemmän aikavälin suunnitelman.
- Maahanmuuttajien huomioimista yhtenä kohderyhmänä pidettiin useissa lausunnoissa tärkeänä, mutta toivottiin tarkennusta palvelukeskuksen rooliin maahanmuuttajien koulutuksessa ja palveluissa
  - Palvelukeskus edistäisi maahanmuuttajien osaamista ja työllistymistä kaikilla tehtäväalueillaan: mm. rahoittaisi ja hankkisi maahanmuuttajien työllistymistä ja työllistymisedellytyksiä parantavia, muuta koulutustarjontaa täydentäviä, koulutuksia ja tukitoimia

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

- Toivottiin selkeyttämistä osaamispalveluiden valtionavustusten myöntämiseen ja hankintaan; huolena esim. rahoituksen hajautuminen, lyhytkestoisuus, päällekkäisyyksien synnyn mahdollisuus markkinahäiriöiden syntyminen.
  - Rahoittamalla koulutus- ja osaamispalveluita palvelukeskus edesauttaisi työikäisen väestön mahdollisuuksia vastata työn muutokseen ja vaikuttaisi positiivisesti työurien pituuteen ja osaavan työvoiman saatavuuteen.
  - Toiminto olisi myös keskeinen palvelukeskukselle asetettujen työllisyystavoitteiden saavuttamisessa ja työelämän muutoksen tukemisessa
  - Asiantuntijanäkemyksen mukaan sellaista kilpailuneutraliteettiongelmaa ei synny, joka olisi ristiriidassa kilpailua koskevan sääntelyn tai kielletyn valtiontuen kanssa

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

- Toivottiin palvelukeskuksen rahoittamien koulutus- ja osaamispalveluiden, hakevaan toiminnan sekä alueellisen yhteistyön konkretisointia
  - HE:n perusteluita täydennetään antamalla esimerkkejä konkreettisista sisällöistä sekä toteuttamistavoista ja –muodoista, kuten digitaalisista toteutuksista sekä alueellisen yhteistyön toteuttamisesta
  - Palvelukeskus ei rahoittaisi yksittäisten työnantajien tarpeisiin räätälöityjä tai työnantajien osittain rahoittamia koulutuksia, vaan niitä toteutettaisiin jatkossakin ELY-keskusten yhteishankintakoulutuksina.
- Huomioita liittyen koulutuksen järjestämistä koskeviin säännöksiin ja etenkin opiskelijan ottamisesta päättämiseen.
  - Asiaa on lausuntopalautteen perusteella arvioitu, mutta on katsottu, ettei opiskelijaksi ottamisesta päättämistä ole perusteltua säätää yksityisten toimijoiden tehtäväksi.
  - Tehtävään sisältyy julkisen vallan käyttöä, sillä opiskelijavalintapäätös on muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös.

Huomiot palvelukeskuksen hallintomallista

- Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvostoon kokoonpanoon otettiin lausunnoissa laajasti kantaa.
- Työelämän huomiointia neuvoston kokoonpanossa pidettiin hyvänä.
- Neuvoston kokoonpanoa esitettiin täydennettäväksi esim. koulutuksen järjestäjiä, korkeakouluja, TE-palveluja, kuntia, maakuntia, ruotsinkielisiä, saamelaisia, opiskelijoita ja aliedustettujen ryhmiä edustavilla tahoilla
  - Neuvoston tehtävänä olisi päättää palvelukeskuksen toiminnan vuosittaisten painopisteiden asettamisesta. Näihin liittyy myös määrärahojen käytön strateginen suunnittelu.
  - HE:n valmistelussa pidetty tärkeänä, että potentiaalisten edunsaajien ja päätöksenteon välinen suhde on selkeä.
  - Esitetty tarve hyödyntää laajempaa asiantuntemusta on tärkeä ja sitä varten neuvosto voi asettaa toimintansa tueksi jaostoja, johon kuuluisi myös lausunnoissa esitettyjä toimijoita.

Huomiot palvelukeskuksen hallintomallista

- Tarkennusta perusteluihin erillisyksikköasemasta, yhteisohjauksesta, neuvoston asemasta sekä tietojen saannista ja henkilötietojen käsittelystä
  - HE:n perusteluita tarkennetaan näiltä osin
- VM ehdotti perustettavaksi osaksi OPHta, noudatettavaksi normaalia tulossopimusmenettelyä, tehtävien ja ohjauksen eriyttämistä hallinnonaloittain sekä neuvoston nimeämistä ja roolin määrittämistä neuvottelukunnaksi.
  - Ei tukisi OKM:n ja TEMin yhteisohjausta eikä työelämän vahvaa roolia

Muut huomiot

- Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämistä pidettiin erittäin kannatettavana, mutta toivottiin täsmennystä palvelukeskuksen rooliin digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämisessä.
  - Hallituksen esityksen perusteluita on täydennetty tältä osin.
- Huolena työelämän tarpeiden jääminen sivuun
  - Työelämän ja yritysten työvoima- ja osaamistarpeet olisivat palvelukeskuksen toiminnan keskiössä.
  - Neuvostossa olisivat enemmistönä työelämän edustajat ja neuvoston keskeinen tehtävä olisi ohjata strategisilla linjauksillaan sekä vuosittaisesta toimintasuunnitelmasta päätettäessä palvelukeskuksen toimintaa työelämän työvoima- ja osaamistarpeiden suuntaisesti